

Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi

Haziran 2022

Yıl 12, Sayı 1, ss. 63-89

DOI: <https://doi.org/10.20493/birtop.1082260>

Makale Türü: Araştırma makalesi

Geliş Tarihi: 03.03.2022

Kabul Tarihi: 08.06.2022

Journal of Individual & Society

June 2022

Year 12, Issue 1, pp. 63-89

Article Type: Research article

Submitted: 03.03.2022

Accepted: 08.06.2022

Atıf Bilgisi / Reference Information

BELLİ, A. & ÇELİK, Z., E. (2022). Sürdürülebilir Çevre Örneği: Türkiye’de Yavaş Şehirler (Cittaslow), Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 12 (1), 63-89.

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE ÖRNEĞİ: TÜRKİYE’DE YAVAŞ ŞEHİRLER (CİTTASLOW)

EXAMPLE OF SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL: SLOW CITIES IN TURKEY (CITTASLOW)

Aziz BELLİ

Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Kamu Yönetimi Bölümü

Asst. Prof., Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Faculty of Economics and
Administrative Sciences, Department of Public Administration

E-posta: azizdarende@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1676-2769>

Zeliha Eda ÇELİK

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Graduate Student, Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Institute of Social Sciences,
Department of Public Administration

E-posta: edazelihaeda@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5221-3011>

ÖZ

Küreselleşme ile insanlar daha hızlı yaşamaya ve daha hızlı tüketmeye başlamışlardır. Bu durum çevresel değerlere de zarar vermiştir. Çevreyi devamlı korumak adına sürdürülebilir bir çevre oluşturmak

önemlidir. Kentlerde sürdürülebilirliği sağlamanın yollarından biri de Yavaş Şehir (Cittaslow) Hareketi'dir. Bu hareket, kentlerdeki ve yaşam biçimlerindeki aynılaştırma etkisini kaldırarak kentlerin doğal dokusunu ve yerel özelliklerini korumayı amaçlamaktadır. Fakat sürdürülebilir çevre çerçevesinde Türkiye'de yavaş şehir hareketi yeterli düzeyde gerçekleştirilememektedir. Bu çalışmanın amacı kentlerde sürdürülebilir çevrenin sağlanmasına yönelik olarak yavaş şehirleri incelemektir. Çalışmada ele alınan konu ile ilgili internet siteleri incelenmiştir ve içerik analizi yapılmıştır. Çalışmada Yavaş Şehir (Cittaslow) üyesi İzmir/Seferihisar ile Ankara/Güdül'ün çevre ile ilgili olan proje ve çalışmalarına yer verilmiştir. Türkiye'de yavaş şehir üyesi olan ilçelerin belediyelerine ait resmi web siteleri incelenerek paylaşılan projeler çevre açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Çevre, Yavaş Şehir (Cittaslow).

ABSTRACT

With globalization, people started to live faster and consume faster. This situation has also damaged environmental values. It is important to create a sustainable environment in order to protect the environment continuously. One of the ways to ensure sustainability in cities is the Slow City (Cittaslow) Movement. This movement aims to protect the natural texture and local characteristics of cities by removing the effect of homogenization in cities and lifestyles. However, within the framework of sustainable environment, slow city movement in Turkey cannot be realized sufficiently. The aim of this study is to examine slow cities in order to provide sustainable environment in cities. Websites related to the subject discussed in the study were examined and content analysis was carried out. In the study, environmental projects and studies of Izmir/Seferihisar and Ankara/Güdül, members of the Slow City (Cittaslow), are included. The official websites of the municipalities of the counties that are members of slow cities in Turkey were examined and their projects shared here were evaluated in terms of environment.

Key Words: Sustainability, Sustainable Environment, Slow City (Cittaslow).

GİRİŞ

Sürdürülebilirlik kavramı süreklilik, ileriye doğru gitmek, var olanın devamlılığını sağlamak, kesintisiz olmak gibi anlamlara gelmektedir. Aynı zamanda önüne gelen kelimeyi güçlendirmektedir ve bu kelimenin devamlılığını sağlamaktadır, ilgili kaynağın korunmasını ve daha iyi bir duruma yönelik olarak geliştirilmesini ifade etmektedir: sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir turizm, sürdürülebilir çevre gibi (Olca, 2015, s. 19).

Literatürde farklı şekillerde tanımlanan sürdürülebilirlik çok boyutlu ve dinamik bir yapıdadır. Özellikle sürdürülebilir kalkınma kavramının ortaya çıkması ile beraber kavram gelişerek değişime uğramıştır. Kavramın çok boyutlu, dinamik bir yapıda olması çok fazla tartışılmasına da neden olmaktadır. Genellikle sürdürülebilir kalkınma aracılığıyla gerçekleştirilen bu tartışmaların çevre duyarlılığına katkısı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra sürdürülebilirlik kaygılarının temelinde artan ihtiyaçlar karşısında kaynakların yetersiz olması sebebi yatmaktadır (Şen vd., 2018, s. 6-8).

2872 sayılı Çevre Kanunu’nda sürdürülebilir kalkınma şu şekilde tanımlanmaktadır: *“Bugünkü ve gelecek kuşakların sağlıklı bir çevrede yaşamasını güvence altına alan çevresel, ekonomik ve sosyal hedefler arasında denge kurulması esasına dayalı kalkınma ve gelişmeyi ifade eder”* (Çevre Kanunu md. 2). Bu bakımdan sürdürülebilir kalkınma sabit bir denge durumunu değil bir değişim sürecini ifade etmektedir. Şöyle ki, yaşam kalitesini arttırmadan bugünün mevcut durumunu korumak ve herhangi bir iyileşme sağlamamak sürdürülebilirlik değildir (Keleş, 2015, s. 77).

Çevre Kanunu’ndaki tanımlamanın da belirttiği üzere sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyal ve çevresel amaçları içeren üç temel yönü bulunmaktadır. Bu çalışmada bu boyutlardan çevre boyutu esas alınarak sürdürülebilirliğin çevre üzerinden değerlendirmesi yapılmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilirlik kavramı, sürdürülebilir kalkınmanın tarihsel gelişimi ve yavaş hareketi neticesinde oluşan yavaş yemek, yavaş şehir olguları açıklanmıştır. Birleşmiş Milletler (BM)

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile Yavaş Şehir (Cittaslow) üyelik kriterleri çevre açısından karşılaştırılarak yavaş şehirler sürdürülebilir çevre örneği olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda Türkiye'nin ilk yavaş şehir üyesi Seferihisar'ın ve 2020 yılı esas alınarak son yavaş şehir üyesi Gündül'ün projelerinin sürdürülebilir çevre açısından analizi yapılmıştır. Çalışmada son olarak Türkiye'de yavaş şehir üyesi olan kentlerin belediyelerine ait web sitelerinde paylaşılan projeler incelenerek çevreye yönelik olanları belirlenmiştir.

“Sürdürülebilirlik” Kavramı ve Sürdürülebilir Kalkınmanın Tarihsel Gelişimi

Sürdürülebilirlik kavramı ilk kez 1732 yılında “Sylvicultura Oeconomica (Yabancı Ağaç Yetiştirme Kılavuzu)” adlı kitapta yer almıştır. Hans Carl von Carlowitz'e ait olan kitapta Saksonya bölgesindeki maden ocaklarının ormanlara verdikleri zararlara yönelik olarak ormanlık alanların korunması gerektiğine dikkat çekilmiştir (Şen vd., 2018, s. 9). Sürdürülebilirlik, 18. yüzyılın başlarında sadece Saksonya'daki ormanlar için kullanılırken aynı yüzyılın sonlarına gelindiğinde Almanya'daki tüm ormanlar için kullanılmıştır (Kaya, 2012, s. 44), 19. yüzyıla gelindiğinde ise literatürde somut olarak yer almaya başlamıştır (Bozlağan, 2005, s. 1013).

Sanayileşme ile beraber çevre sorunlarında artış yaşanması önceleri sadece sanayileşen bölgelerde gelişen çevre hareketlerinde bütüncül bir yaklaşım sergilenmesinde etkilidir. 5-16 Haziran 1972'de İsveç'te Stockholm Konferansı düzenlenmiştir. “Birleşmiş Milletler İnsani Çevre Konferansı” olarak da bilinen konferansta “İnsani Çevre Bildirgesi” kabul edilerek çevrenin taşıma kapasitesine, çevre sorunlarının çözümünde uluslararası işbirliğinin önemine, çevre ile kalkınma arasındaki bağa vurgu yapılmıştır. Toplantı sürdürülebilirlik düşüncesinin temelini oluşturulması bakımından önemlidir (Bozlağan, 2005, s. 1015-1016). Konferansın bir diğer önemi insan ve çevre ilişkilerine çeşitli etkilerde bulunmasıdır. Çevre hakkının insan hakkı olarak kabul edilmesi ve birçok ülkenin anayasalarında çevre ile ilgili düzenlemeler yapmaya başlaması bu etkilerden birkaçıdır (Görmez, 2020, s. 61). Aynı yıl

Roma Kulübü’nün Massachusetts Institute of Technology’deki akademisyenlere hazırlattığı “Büyümenin Sınırları” isimli çalışma yayınlanmıştır. Rapor niteliğindeki çalışmada Batı tipi büyüme ve kalkınmanın karşısındaki sınırlı doğal kaynaklara dikkat çekilmiştir ve sınırlı kaynaklara uygun olarak büyümenin gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir (Şen vd., 2018, s. 13-14).

Büyümenin Sınırları adlı rapordan sonra meydana gelen gelişmelerden bir diğeri ise 1983 yılında Birleşmiş Milletler tarafından “Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu” kurulmasıdır. Yirmi farklı ülkenin katılımcılarından oluşan Komisyon 1987 yılında Gro Harlem Brundtland başkanlığında toplanarak “Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu”nu Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’na sunmuştur. Raporla sürdürülebilir kalkınma kavramının tanımı yapılmıştır. Burada sürdürülebilir kalkınma bugünkü kuşağın ihtiyaçlarının karşılanırken gelecek kuşakların ihtiyaçlarının dikkate alınması olarak açıklanmıştır (Bozlağan, 2005, s. 1019; Ozmeht, 2008, s. 6-7). Brundtland Raporu, kalkınmacı bakış açısı ile çevreci bakış açısını bir araya getirmektedir (Tekeli, 1996, s. 26’dan akt. Bozlağan, 2005, s. 1019). Bu bakımdan rapor kendinden sonra gerçekleştirilen Rio Zirvesi, Habitat gibi uluslararası konferanslar için sorunların tartışılması ve çözümü adına temel kaynak olmuştur (Görmez, 2020, s. 63).

1987 tarihli “Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu”nda yer alan önerileri gerçekleştirmek ve sonuçlarını değerlendirmek üzere 1992 yılında Rio Konferansı düzenlenmiştir. “Yeryüzü Zirvesi” olarak da adlandırılan konferansa 179 ülkeden devlet ve hükümet başkanları katılmıştır. Konferansta “Çevre ve Gelişme Üzerine Rio Bildirgesi”nin kabul edilmesinin yanı sıra “İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi”, “Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi” imzalanmıştır. “Ormanların Sürdürülebilir Yönetimi Konusunda İlkeler Bildirimi” benimsenmiştir. Ancak bu metnin herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır (Çeçen, 2018, s. 45). Konferansta ormancılık ile ilgili sözleşme imzalanamamıştır. Bu durumun temel nedeni Kuzey ve Güney ülkeleri arasındaki fikir farklılıklarıdır. Gelişmiş ülkeler tarafından bu sözleşmenin sadece yağmur ormanları ile sınırlı

kalması istenirken gelişmekte olan ülkeler sözleşmenin ABD, Kanada, Rusya ülkelerini de kapsamasını istemişlerdir (Görmez, 2020, s. 64).

Rio Konferansı'nın bir diğer önemli yanı Gündem 21'in kabul edilmesidir. 2000 yılına kadar olan bir süreci kapsayan bu program çevre ve ekonomi ile ilgili alanlarda uluslararası kuruluşlara, hükümetlere ve bağımsız sektörlere düşen rolleri tanımlaması adına önemlidir (Görmez, 2020, s. 64). Gündem 21 Eylem Planı'nda sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleşmesini sağlayacak ilkeler kabul edilmiştir. Başlıca ilkeler řu şekilde özetlenebilir: Tüm insanların doğa ile uyumlu bir şekilde sağlıklı ve üretken yaşam hakkı bulunmaktadır. Egemen devletlerin kendi kaynaklarını yine kendi çevre ve politikalarına göre kullanma hakları vardır. Bu hak BM Bildirgesi'ne uygun bir şekilde ve çevre ülkelere zarar vermeden kullanılmalıdır. Doğanın korunması sürdürülebilir kalkınma sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu kalkınma süreci gerçekleştirilirken gelecek nesillerin çevre hakları korunmalıdır. Yaşam standartlarındaki farklılıklar ve yoksulluk ile mücadele için bütün devletler işbirliği içinde olmalıdırlar (Şahinöz, 2019, s. 81).

1993 yılında Rio Konferansı'nda kabul edilen ilke ve hükümlerin gerçekleştirilmesini izlemek; güçlü bir işbirliği sağlamak; çevre ve gelişme konularını bütünleştirmek için hükümetler arası karar alma kapasitesini rasyonelleştirmek; Gündem 21'in uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeylerde uygulanmasına ilişkin gelişmeleri incelemek amacıyla "Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Gelişme Komisyonu" kurulmuştur (Bozlağan, 2005, s. 1021). BM (Birleşmiş Milletler) bünyesinde bu çalışmalar devam ederken sürdürülebilir kalkınma ile ilgili olarak 1993 yılında Avrupa Birliği Beşinci Eylem Programı yürürlüğe girmiştir. Bu programda ortak sorumluluk ilkesi ve çevrenin kirlenmeden önce korunması ilkeleri benimsenmiştir (Görmez, 2020, s. 74).

1995 yılında Kahire'de Birleşmiş Milletler Nüfus ve Kalkınma Konferansı düzenlenmiştir. Konferansta sürdürülebilir gelişme, kaynaklar ve nüfus birlikte değerlendirilmiştir. Bu bağlamda devletlerin gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılama olanaklarını da düşünerek şimdiki kuşağın ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli politikaları

gerçekleştirmesi, sürdürülemez üretim ve tüketim kalıplarının kaldırılması konuları ele alınmıştır (Bozlağan, 2005, s. 1022).

1976 yılında gelişmekte olan ülkelerdeki insan yerleşmelerine ait sorunları incelemek ve çözüm bulmak amacıyla Vancouver’da “Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşmeleri Konferansı-Habitat I” toplanmıştır. Bu konferansın ikincisi ise 1996 yılında İstanbul’da düzenlenmiştir. Habitat II Konferansı’nda herkes için yeterli konut sağlamak ve sürdürülebilir yerleşmeler oluşturmak konularına ağırlık verilmiştir (Görmez, 2020, s. 70).

1997 yılında düzenlenen Rio+5 Forumu ile sürdürülebilir gelişmeyi gündemden uygulamaya geçirmek için çeşitli amaçlar belirlenmiştir. Bu amaçlar sürdürülebilir gelişmenin uygulanabilmesi için politikaları ve gerekli uygulamaları belirlemek, işbirliğine yönelik çabaları desteklemek, yerel ve ulusal sürdürülebilirliği desteklemek, küresel düzeyde öneriler sunmak şeklinde özetlenebilir (Bozlağan, 2005, s. 1023-1024). 2000 yılında Birleşmiş Milletler Kalkınma Zirvesi düzenlenmiştir. Bu deklarasyonda 2015 yılına kadar gerçekleştirilmek istenen 8 amaca yer verilmiştir. Bunlardan 7. amaç “çevresel sürdürülebilirliği sağlamak” olarak geçmektedir (Erbay & Özden, 2018, s. 260).

Rio Zirvesi’nden 10 yıl sonra 2002 yılında Johannesburg’ta Sürekli ve Dengeli (Sürdürülebilir) Kalkınma (Rio+10) Konferansı düzenlenmiştir. Konferans sonucunda açıklanan Bildiri’de geleceğin çocuklarına bozulmuş bir çevre, sürdürülebilir kalkınmanın olmadığı bir dünya bırakmamanın kendilerine ait bir sorumluluk olduğu belirtilmiştir. Sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, toplumsal ve çevresel öğelerinin birbirleri ile iç içe olduğu ve bu öğeleri güçlendirme sorumlulukları altında olduklarını duyurmuşlardır. Johannesburg Bildirisi’nde çevre sorunları ve yoksulluğu ortadan kaldırmanın yolu olarak üretim-tüketim alışkanlıklarının değiştirilmesi, doğal kaynakların iyi korunup yönetilmesi gerektiği belirtilmiştir. Küresel çevre sorunları yeni boyutlar kazanmıştır. Bu boyutlar küresel kalkınma açısından sorunlara neden olmaktadır. Ayrıca küreselleşmenin sağladığı faydalardan bütün ülkeler eşit olarak yararlanamamaktadır. Bu dağılım az gelişmiş ülkelerin lehine gerçekleşmektedir (Keleş, 2015, s. 97-98).

2012 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Rio+20 olarak da bilinen bir toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantıda ekonomik büyüme ve kalkınmayı reddeden, doğa ve insanla uyumlu ölçekte üretim-tüketim ilişkilerini benimseyen, “küçük güzeldir” anlayışına sahip olan Yeşil Ekonomi yaklaşımı benimsenmiştir. Toplantıda Rio Zirvesi’ne katılanların görüş birliği ile “İstedığımız Gelecek” başlıklı bildiri sunulmuştur. Bu bildiri Rio ilkelerinin yerine getirilmesi için gerekli olan kurumsal yapı ile birlikte tüm aktörlere düşen görevlere yer verilmiştir (Keleş, 2015, s. 98-99).

Binyıl kalkınma hedeflerini destekleyen bir diğer eylem planı 2015 yılında gerçekleştirilen “2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi” başlıklı zirvedir. Sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarını kapsayan bu eylem planında 17 sürdürülebilir kalkınma hedefi ve bu hedeflerle ilişkili olmak üzere 169 hedef belirlenmiştir (Erbay & Özden, 2018, s. 261).

Şekil 1: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

Kaynak: <https://www.tr.undp.org/>, (Erişim Tarihi: 05.06.2021).

Yavaş Hareketi: Yavaş Yemek ve Yavaş Şehirler

Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi, Yavaş Hareketi'nin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. 1986 yılında İtalya'nın başkenti Roma'da ortaya çıkan bu hareketin meydana gelmesinde etkili olan olay ise kent tarihini meydanlarından biri olan Piazza di Spagna'da Mc Donalds

açılmak istenmesidir (Ünal & Zavalı, 2016, s. 894-895). Bu olay İtalyan yazar Carlo Petrini öncülüğünde hamur fırlatılarak protesto edilmiştir. Yavaşlığı temsil etmesi adına eylemin sembolü “salyangoz” olmuştur (Güven, 2011, s. 114).

Yavaş Yemek (Slow Food) Hareketi’nin felsefesi “Sürdürülebilir Kaliteli Gıda Hedefi” ile “iyi, temiz, adil gıda”dır. Bu bakımdan yerel tatlara sahip çıkan, doğaya saygı duyan, sağlıklı ve doğru besinle beslenmeyi ve aynı zamanda sosyalleşmeyi sağlayan bir akımdır (Sırım, 2012, s. 1212). Slow Food Hareketi, 1989 yılında Carlo Petrini öncülüğünde Slow Food Birliği’ne dönüşmüştür. Bu birlik İtalya’nın Barolo kentinde kurulmuştur (Güven, 2011, s. 114; Ünal & Zavalı, 2012, s. 895).

Yavaşlık Hareketi, Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi’nden sonra farklı alanlarda da gelişme göstermiştir. Bunlardan biri de Yavaş Şehir (Cittaslow) Hareketi’dir. 1999 yılında Paolo Saturnini’nin öncülüğünde kurulan bu hareketi Bra, Orvieto ve Positano belediye başkanları da onaylamıştır. Hareket, daha sonra yavaş yemek başkanı olan Carlo Petrini’nin desteğini almıştır (Cittaslow, 24.05.2021, <https://www.cittaslow.org>). Hareket; çevrenin ve kent dokusunun kalitesini iyileştirmeye yönelik olarak teknolojinin kullanılmasını, yerel üretici ve tüketiciler arasındaki iletişimi, doğal ve çevre dostu teknikler ile gıda üretimini, çevresel koruma ile sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmektedir (Cittaslow, 24.05.2021, <https://www.cittaslow.org/>).

Cittaslow, İtalyanca “citta” ve İngilizce “slow” kelimelerinden oluşmaktadır ve Türkçede “yavaş şehir”, “sakin şehir” gibi anlamlara gelmektedir. Uluslararası kentler ağı olan Cittaslow ile insanların sosyalleşerek iletişim kurabildikleri, kendine özgü kültürüne ve doğasına sahip çıkarak kendi kendine yetebilen, altyapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanıldığı sürdürülebilir kentler oluşturma hedefinde alternatif yaşam alanları kurulmaktadır. Bu kentlerde yerel değerlerin korunması ile beraber teknolojinin sağladığı faydalardan da bahsedilmektedir (Cittaslow Türkiye, 28.03.2021, <https://cittaslowturkiye.org/>).

1999 yılında Greve in Chianti’de kurulan ve kısaca “Cittaslow” adı verilen birlik tam olarak “Cittaslow-Rete Internazionale delle città del buon vivere” (“Yavaş Şehir-Yaşamın kolay olduğu kentlerin uluslararası

ağı”) şeklinde adlandırılmıştır (Cittaslow Türkiye, 28.03.2021, <https://cittaslowturkiye.org/>; Cittaslow International Charter, 2017, s. 3). Birliğin ilk bildirgesinde küreselleşme ile birlikte insanlar arasındaki iletişimin kolaylaşmasından ancak yine küreselleşme ile birlikte farkların yok olarak tek tip insan oluşmasından ve durumun neden olacağı olumsuzluklardan endişe duyulduğu belirtilmiştir (Günerhan vd., 2010, s. 34). Birliğin çalışma ilke ve kurallarının anlatıldığı 29 madde ve 6 ek belgeden oluşan tüzüğü bulunmaktadır (Cittaslow International Charter, 2017). Tüzükte birliğin kuruluşu, organları, üyelik kriterleri, logo ve fon kullanımını gibi bir çok kural yer almaktadır. Tali merkezlere de sahip olabilen birliğin merkezi Orvieto’dur (Sırım, 2012, s. 1213).

Birliğin süresi sınırsızdır ve kendi logosu bulunmaktadır. Logo “modern ve tarihi binalardan oluşan bir taç taşıyan salyangoz”dan oluşacaktır. Logoda aynı zamanda “Cittaslow-Rete Internazionale delle città del buon vivere” ifadesi yer alacaktır (Cittaslow International Charter, 2017, s. 3-4).

Şekil 2: Cittaslow Logosu

Kaynak: Cittaslow International Charter, 2017, s. 28.

Cittaslow Birliği’ne üye olmak isteyen kentlerin nüfuslarının 50 binden az olması gerekmektedir. Ayrıca üyelik için çeşitli kriterler bulunmaktadır. Aday kentlerin kriterleri gerçekleştirmek üzere hayata geçirdikleri projeler puanlanmaktadır. Aday kentin üyeliğinin onaylanması için 50 ve üzerinde puan alması gerekmektedir. Üyelik için yerine getirilmesi gereken kriterler ikiye ayrılmaktadır. Bunlar perspektif ve zorunlu kriterlerdir. Mutlaka gerçekleştirilmesi gereken zorunlu kriterler tabloda (*) ile gösterilmiştir. Perspektif kriterler ise kesin ve ayrıcalıklı taahhütlerden oluşmaktadır. Bu kriterlerin gerçekleştirilmesi ile ilgili

kriter başlığına %15 puan artışı sağlanmaktadır (Cittaslow Türkiye, 28.03.2021, <https://cittaslowturkiye.org/>).

Cittaslow Birliği üyelik kriterleri 7 ana başlıkta toplanmıştır. Bunlar (Cittaslow Türkiye, 28.03.2021, <https://cittaslowturkiye.org/>):

1. Çevre Politikaları (12 kriterden oluşmaktadır.)
2. Altyapı Politikaları (9 kriterden oluşmaktadır.)
3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları (17 kriterden oluşmaktadır.)
4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar (10 kriterden oluşmaktadır.)
5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar (10 kriterden oluşmaktadır.)
6. Sosyal Uyum (11 kriterden oluşmaktadır.)
7. Ortaklıklar (3 kriterden oluşmaktadır.)

Çevresel sürdürülebilirlik temele alındığı zaman bu başlıklardan en çok “çevre politikaları” ana başlığındaki kriterler çalışmanın ana konusu ile örtüşmektedir. Çevre politikaları ana başlığındaki kriterler şunlardır (Cittaslow Türkiye, 28.03.2021, <https://cittaslowturkiye.org/>):

Tablo 1: *Yavaş Şehir (Cittaslow) Birliği’nin Çevre Politikalarına Yönelik Üyelik Kriterleri*

ÇEVRE POLİTİKALARI KRİTERLERİ	
1.	Hava temizliğinin yasalarda belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*
2.	Su temizliğinin yasalar ile belirlenen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*
3.	Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması
4.	Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*
5.	Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi
6.	Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması*
7.	Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu

8.	Kamunun yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi
9.	Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması
10.	Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması*
11.	Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi
12.	Biyoçeşitliliğin korunması

Kaynak: <https://cittaslowturkiye.org>, (Erişim Tarihi:28.03.2021).

Çevre politikalarının dışında “altyapı politikaları”, “kentsel yaşam kalitesi politikaları” ve “tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar” başlıklarında da sürdürülebilir çevreye yönelik kriterler bulunmaktadır. Örneğin; “altyapı politikaları” başlığı altındaki “özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım alternatiflerinin planlanması”, “kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı” ile kirlilik yaratmayan araçların tercih edilmesi (elektrikli taşıtlar gibi) ve bisiklet kullanımını arttırmaya yönelik olarak belirlenen kriterler, “kentsel yaşam kalitesi politikaları” başlığındaki “verimli bitkiler ve/veya bitki ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya yaratılması, kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması (gürültü, elektrik sistemleri vb.), kent içindeki kullanışlı yeşil alanların geri kazanılması ve verimli bitkilerle değerlendirilmesi, yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı (metreküp cinsinden)” kriterleri ile “tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar” başlığındaki “tarımda GDO kullanılmasının yasaklanması” kriteri çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasına yöneliktir.

1. Türkiye’deki Yavaş Şehir Birliği Üyesi Kentler

Türkiye’de 21 ilçe Yavaş Şehir (Cittaslow) ağına üyedir.

Tablo 2: Türkiye’deki Yavaş Şehir Birliği Üyesi Kentler ve Üyelik Tarihleri

Üyelik Tarihi	Yavaş Şehirler
2009	Seferihisar (İzmir)
2011	Akyaka (Muğla)
2011	Yenipazar (Aydın)

2011	Gökçeada (Çanakkale)
2011	Taraklı (Sakarya) ¹
2012	Perşembe (Ordu)
2012	Vize (Kırklareli)
2012	Yalvaç (Isparta)
2013	Halfeti (Şanlıurfa)
2015	Şavşat (Artvin)
2016	Uzundere (Erzurum)
2017	Göynük (Bolu)
2017	Gerze (Sinop)
2017	Eğirdir (Isparta)
2018	Mudurnu (Bolu)
2019	Köyceğiz (Muğla)
2019	Ahlat (Bitlis)
2020	Güdül (Ankara)
2021	Arapgir (Malatya)
2021	Foça (İzmir)
2021	İznik (Bursa)
2022	Kemaliye (Erzincan)

Kaynak: Derleme olarak oluşturulmuştur.

Materyal ve Yöntem

Çalışmada kullanılan yöntem içerik analizidir. Bu yöntem yazılı metin, yazıya dökülmüş sözel anlatım ya da görsel öğeler gibi kaydedilmiş iletişim şekillerinin içeriğinin analiz edilerek (Sallan Gül & Kahya Nizam, 2021, s. 182) kodlamaların yapılması ile içeriğin kategoriler şeklinde sistematik olarak özetlenmesidir (Büyüköztürk vd., 2020, s. 259). Çalışmanın evreni Türkiye’de Yavaş Şehir (Cittaslow) üyesi olan 21

1 Güncel olarak Cittaslow’un Türkiye listesinde bulunmamaktadır (<https://www.cittaslow.org/>, Erişim Tarihi: 29.05.2022).

kenttir. Çalışmada Türkiye'deki Yavaş Şehir üyesi 21 ilçenin belediyelerine ait resmi web siteleri incelenmiştir ve çevreye yönelik projelerine yer verilmiştir. Örneklem yöntemi olarak her örneklemin eşit seçilme olasılığının bulunduğu basit seçkisiz örnekleme yöntemi (Büyüköztürk vd., 2020, s. 88) kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Türkiye'de ilk yavaş şehir üyesi olan Seferihisar ile 2020 yılı esas alınarak son yavaş şehir üyesi olan Gündül'dür. Buna göre bu ilçelerin belediyelerine ait web siteleri (Ayrıca Gündül'ün sakin şehir olarak ayrı bir web sitesi bulunmaktadır.), Cittaslow Türkiye'ye ait resmi web sitesi incelenmiştir ve çevrenin sürdürülebilirliğine yönelik olan projeler analiz edilmiştir.

Sürdürülebilir Çevre ve Yavaş Şehirler

Çevresel sürdürülebilirlik; doğal kaynakların kendilerini yenileyebilme düzeyidir. Buna göre bu kaynakların kullanım miktarının kaynakların yenilenme hızından düşük olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra insan sağlığının, canlı yaşamlarının ve çevresel değerlerin korunması da bu kapsamda ele alınmaktadır (Kaypak, 2011, s. 26). Sürdürülebilir kalkınmanın boyutlarından biri olan bu kavram çeşitli ulusal ve uluslararası belgelerde yer almaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nda sürdürülebilir çevre: *“Gelecek kuşakların ihtiyaç duyacağı kaynakların varlığını ve kalitesini tehlikeye atmadan, hem bugünün hem de gelecek kuşakların çevresini oluşturan tüm çevresel değerlerin her alanda (sosyal, ekonomik, fizikî vb.) ıslahı, korunması ve geliştirilmesi sürecini”* belirtir (Çevre Kanunu md. 2).

2000 yılında düzenlenen Birleşmiş Milletler Kalkınma Zirvesi'nde belirlenen 8 amaçtan 7'ncisi “çevresel sürdürülebilirliği sağlamak” olarak geçmektedir. Bu amaçtaki hedefler şunlardır (Halişçelik, 2015: 212): Sürdürülebilir kalkınma ilkelerini ülke politika ve programları ile uyumlu hâle getirerek çevresel kaynakların yok olmasını engellemek ve korumak, 2010 yılı ile beraber biyolojik çeşitlilik kaybı oranını azaltmak, 2015 yılına kadar güvenli içme suyuna ve temel atık sistemine erişimi olmayan nüfusun yarı yarıya azaltılmasını sağlamak, 2020 yılına kadar gecekonduda yaşayan en az 100 milyon kişinin yaşam şartlarının iyileştirilmesidir.

“2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi”nde yer alan sürdürülebilir kalkınma amaçlarına bakıldığı zaman 6. amacın temiz su ve sanitasyon, 7. amacın erişilebilir ve temiz enerji, 13. amacın iklim eylemi, 14. amacın sudaki yaşam, 15. amacın karasal yaşam olmak üzere sürdürülebilir çevre ile doğrudan ilgili olduğu görülmektedir. Ayrıca 11. amaç olan sürdürülebilir şehirler ve topluluklar başlığı ile 12. amaç olan sorumlu üretim ve tüketim başlığının ekonominin yanı sıra çevre ile ilgili olduğu da söylenebilir.

Bu çalışmada da sürdürülebilirliğin çevresel boyutu ele alınarak sürdürülebilir çevre ile yavaş şehir projeleri arasındaki uyuma dikkat çekilmek istenmiştir. Bu bakımdan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının çevre ile ilgili amaçları ve Yavaş Şehir (Cittaslow) üyelik kriterlerinin çevre ile ilgili olanları karşılaştırılmıştır ve yavaş şehirler sürdürülebilir çevre örneği olarak ele alınmıştır.

Tablo 3: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile Yavaş Şehir (Cittaslow) Üyelik Kriterleri Karşılaştırması

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları	Yavaş Şehir (Cittaslow) Üyelik Kriterleri
<p>Amaç 6-Temiz Su ve Sanitasyon Herkes için erişilebilir su ve atık su hizmetlerini ve sürdürülebilir su yönetimini güvence altına almak</p> <p>Amaç 7-Erişilebilir ve Temiz Enerji Herkes için karşılanabilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişimi sağlamak</p> <p>Amaç 11-Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak</p>	<p>1.1. Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*</p> <p>1.2. Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*</p> <p>1.3. Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması</p> <p>1.4. Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*</p> <p>1.5. Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi</p> <p>1.6. Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması*</p>

<p>Amaç 12-Sorumlu Üretim ve Tüketim Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak</p> <p>Amaç 13-İklim Eylemi İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acilen eyleme geçmek</p> <p>Amaç 14-Sudaki Yaşam Sürdürülebilir kalkınma için okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanmak</p> <p>Amaç 15-Karasal Yaşam Karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek; sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak; çölleşme ile mücadele etmek; arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek; biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek</p>	<p>1.7. Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu</p> <p>1.8. Kamunun yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi</p> <p>1.9. Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması</p> <p>1.10. Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması*</p> <p>1.11. Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketim miktarı</p> <p>1.12. Biyoçeşitliliğin Korunması</p> <p>2.1. Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları</p> <p>2.4. Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım alternatiflerinin planlanması*</p> <p>2.8. Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı</p> <p>3.3. Verimli bitkiler ve/veya bitki ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya yaratılması**</p> <p>3.9. Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması*</p> <p>3.14. Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların geri kazanılması ve verimli bitkilerle değerlendirilmesi</p> <p>3.17. Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı (metreküp cinsinden)</p> <p>4.9. Tarımda GDO kullanımının yasaklanması</p>
--	---

Kaynak: <https://www.kureselamaclar.org>, (Erişim Tarihi: 08.06.2021); <https://cittaslowturkiye.org/>, (Erişim Tarihi: 05.06.2021).

1. Seferihisar’a Ait Projelerin Analizi

Seferihisar, Türkiye’nin ilk Yavaş Şehir (Cittaslow) üyesi kentidir. Seferihisar Belediyesi’nin vizyonunda ilçeyi markalaştırmak ve bir dünya kenti haline getirmek, halkın refah seviyesini yükseltmek bulunmaktadır. Misyonunda ise sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda yaşanabilir bir çevre oluşturulması yer almaktadır (Seferihisar Belediyesi 2020 Yılı Faaliyet Raporu, 05.06.2021, <http://seferihisar.bel.tr/>).

Seferihisar’ın sürdürülebilir çevreye yönelik projeleri (Seferihisar Belediyesi, 05.06.2021, <http://seferihisar.bel.tr>; Cittaslow Türkiye, 28.03.2021, <https://cittaslowturkiye.org>):

- *Anıt Zeytin Ağaçları Projesi ve Bilge Ağaç Zeytinyağı Üretimi: Zeytinin sürdürülebilir olarak korunması için gerçekleştirilen biyo-çeşitliliği korumaya yönelik projelerdir.*
- *Doğa Okulu: Sürdürülebilir doğa ile uyumlu bir yaşam tarzı amacıyla üretim yöntemleri kalfa, çırak, usta ilişkisi içerisinde hizmet vermektedir.*
- *Fotovoltaik Güç Santrali Kurulumu: Seferihisar Belediyesi kapalı pazar yerinde kurulmuştur. Elektrik enerjisi kullanımı ile havaya salınan CO² miktarını azaltmak, kentsel ve kurumsal karbon salınımını düşürmek, yenilenebilir enerji kullanımını teşvik etmek amaçlanmaktadır.*
- *Mavi Bayrak: Plajlara verilen uluslararası bir çevre ödülüdür. Deniz suyu temizliğinin ve iyi çevre yönetiminin göstergesidir.*
- *Bereketli Sulama Projesi: Tarım alanlarının daha verimli kullanılabilmesi ve korunması için gerçekleştirilen bir projedir.*
- *Teos Sulak Alanı ve Kumulları Destekleme Projesi: Seferihisar’ın Sığacak Mahallesi’nde bulunan antik Teos kenti sınırları içerisindeki sulak alan ile kumul ekosisteminin korunması amaçlanmıştır. Burada bir doğa parkı oluşturulmuştur.*
- *Tohum Seferberliği ve Can Yücel Tohum Merkezi: Yerli tohumların sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bunun için yerel*

tohumlar uygun koşullarda saklanmaktadır ve fide üretiminde kullanılarak üreticiye dağıtılmaktadır.

- Görüntü kirliliğinin azaltılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Organik tarımın geliştirilmesi, sürdürülebilir balıkçılığın geliştirilmesi ekonomiye yönelik projeler olmakla beraber doğal çevrenin korunmasını sağladıkları için çevreye yönelik olarak da sayılabilirler. Bisiklet garajlarının yapılması ile bisiklet kullanımının teşvik edilmesi de havaya CO² salınımını azaltmasından dolayı çevreye yönelik bir projedir.

2. GÜDÜL'E AIT PROJELERİN ANALİZİ

Ankara'nın kuzeybatısındaki ilçenin ekonomisi bahçecilik, hayvancılık ve tarıma dayalıdır. Bitki örtüsü ise meşelik alanlar ve çam ormanlarıdır (Sakin Şehir GÜDÜL, 05.06.2021, <http://www.sakinsehircudul.net>). GÜDÜL Belediyesi'ne ait web sitesi incelendiğinde çevre ile ilgili olarak (GÜDÜL Belediyesi, 05.06.2021, <https://gudul.bel.tr/>):

- *Devam eden projeleri arasında "park ve biyolojik göl projesi" bulunmaktadır.*
- *Çevre projeleri olarak "içme suyu ve kanalizasyon çalışmaları" yer almaktadır.*
- *Cittaslow Türkiye resmi web sitesinde GÜDÜL ile ilgili olarak yer alan çevre projeleri ise şunlardır (Cittaslow Türkiye, 28.03.2021, <https://cittaslowturkiye.org>):*
- *Tahtacıörencik Doğal Yaşam Kolektifi: Tahtacıörencik Köyü'nde doğal tarım ve hayvancılık yapılmaktadır. Buradaki doğal üretimi arttırmayı amaçlayarak 2013 yılında kurulan bir oluşumdur. Doğal yaşamı destekleyen sürdürülebilir bir kırsal gelişim amaçlanmaktadır.*

Tablo 4: GÜDÜL’e Ait Cittaslow Başvuru Dosyasında Yer Alan Proje Örnekleri

	CİTTASLOW “ÇEVRE POLİTİKALARI” BAŞLIĞINA AİT KRİTERLER	GÜDÜL’E AİT PROJE ÖRNEKLERİ
1.	Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*	Zorunlu bir kriterdir. 04.06.2018-18.06.2018 tarihleri arasında mobil olarak ilçenin hava kalitesi ölçümü gerçekleştirilmiştir. Buna göre ilçenin ısınma, ulaşım, sanayi kaynaklı hava kirliliği bulunmamaktadır.
2.	Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*	Zorunlu bir kriterdir. Kentin içme suyu analiz edilmiştir. Buna göre içme suyu 17.02.2005 tarihli 25730 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik’e uygun bulunmuştur. İlçede temiz içme suyu depoları yapılmıştır ve ilçenin su depoları yenilenmiştir.
3.	Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması	2017 TÜİK verilerine göre içme suyu tüketimi Türkiye ortalamasının üzerindedir.
4.	Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*	Bu konuda halk bilgilendirilmiştir. İlçede geri dönüşüm kutuları kullanılmaktadır. 2019 yılında kadınlar için “katı atıklar için el sanatları üretimi” kursu açılmıştır. Böylece geri dönüşüme katkı sağlandığı görülmektedir. İlçede katı atık merkezi kurulması ile ilgili plan ve projeler yapılmaktadır.

5.	Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi	Sebze ve meyve üreticisi bazı aileler kendi ihtiyaçlarına yönelik olarak bitkisel atıklarından evsel kompost üretmektedir. Böylece sebze ve meyveler kimyasal kullanılmadan gübrelenebilmektedir.
6.	Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması*	Kanalizasyonda atık su arıtma tesisi için ihale yapıldığı ve 2019 yılına kadar kanalizasyon altyapı çalışmalarının bitirilmesi planlandığı görülmektedir.
7.	Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu	Evlerde sıcak su kullanımı için güneş enerjisi kullanılmaktadır. Kaymakamlık binası ve okullar mantolanarak ısı ve enerji tasarrufu sağlanmıştır.
8.	Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi	Termal turizme yönelik olarak jeotermal su kaynakları kullanılmaktadır. Ayrıca güneş enerjisinden yararlanılmaktadır.
9.	Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması	İlçede görüntü ve gürültü kirliliğine neden olan şehir merkezlerindeki sanayi faaliyetleri şehir merkezi dışındaki sanayi bölgelerine taşınmıştır.
10.	Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması*	İlçenin aydınlatma sistemlerine ilişkin düzenlemeler Genel Aydınlatma Yönetmeliği'ne göre yapılmıştır ve sokak aydınlatması dışında görüntüyü bozacak ışıklandırmalar kullanılmamaktadır.

11.	Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi	2018 yılında ilçenin kişi başına elektrik enerjisi tüketimi 2015 TÜİK verileri ile karşılaştırılmıştır ve Türkiye ortalamasının altında olduğu belirtilmiştir.
12.	Biyçeşitliliğin korunması	İlçede endemik türler bulunmaktadır. Bunlar için marka tescili ve coğrafi işaret başvuruları yapılmaktadır.

Kaynak: Güdül (Ankara) Cittaslow Başvuru Dosyası, 21.03.2021, <http://www.sakinsehircudul.net>.

3. Yavaş Şehir (Cittaslow) Üyesi İlçelerin Belediyelerine Ait Resmi Web Sitelerinde Çevreye Yönelik Projelerin Analizi

Tablo 5: Türkiye’deki Yavaş Şehir (Cittaslow) Üyesi Kentlere Ait Çevre Projeleri

Yavaş Şehir (Cittaslow)	Projeler (Tamamlanan/Devam Eden/Planlanan)
Seferihisar (İzmir)	Doğa Okulu Anıt Zeytin Ağaçları Projesi Fotovoltaik Güç Santrali Kurulumu
Akyaka (Muğla)	Mavi Bayrak Endemik Bitkiler
Yenipazar (Aydın)	Ağaçlandırma (Turizm amaçlı olarak “Karavan ve Çadır Kamp Alanı” için yapılıyor.)
Gökçeada (Çanakkale)	İçme Suyu Hatlarının Yenilenmesi Ağaçlandırma
Perşembe (Ordu)	“Projeler” başlığı altında herhangi bir projeye yer verilmemiştir.
Vize (Kırklareli)	Tabakhane Deresi Islahı ve Çevre Düzenlemesi Projesi
Yalvaç (Isparta)	-

Halfeti (Şanlıurfa)	-
Şavşat (Artvin)	Çocuk Belediyesi Ağaçlandırma Çalışmaları Çöp Konteyneri Hibe Alınması Su Miktarı Arttırılması Yağmur Suyu ve Kanalizasyon Hatlarının Yenilenmesi Organik Tarım Çalışmaları Sıfır Atık Çalışmaları
Uzundere (Erzurum)	Çoruh (Uzundere) Arboretumu Yapımı Uzundere Barajı Sulaması Projesi Tortum Gölü Çevresindeki Göçmen Kuşlar İçin Üreme ve Konaklama Alanlarının Yapılması İyi Tarım Uygulamaları, Yerli Tohumculuğun Özendirilmesi ve Organik Ürün Üretimi Çalışmaları Atık Su Arıtma Tesisi İlçedeki Kamu Kurum ve Kuruluşlarına, Özel İşyerlerine ve Tüm Binalara “Enerji Kimlik Belgesi” Verilmesi
Göynük (Bolu)	Su Ayak İzimizi Ölçelim Projesi
Gerze (Sinop)	Gerze Belediyesi Enerji Tarlası GES Projesi Milli Tarım Yerli Tohum Projesi Sıfır Atık Projesi Mavi Bayrak Projesi
Eğirdir (Isparta)	Sıfır Atık Projesi
Mudurnu (Bolu)	-
Köyceğiz (Muğla)	-
Ahlat (Bitlis)	İsale Hattı Projesi Ahlat Belediyesi GES Projesi
Güdül (Ankara)	Park ve Biyolojik Göl Projesi İçme Suyu ve Kanalizasyon Çalışmaları

Arapgir (Malatya)	Bitki Çeşitliliği Kategorisinde Coğrafi İşaret Belgesi Alınması
Foça (İzmir)	-
İznik (Bursa)	Sıfır Atık Projesi
Kemaliye (Erzincan)	Ağaçlandırma Çalışmaları

Kaynak: İlçe belediyelerine ait resmi web sitelerindeki projelerden yararlanılarak oluşturulmuştur.

SONUÇ

Sürdürülebilir kalkınmanın en önemli unsurlarından biri sürdürülebilir çevredir. Sürdürülebilir bir çevre şimdiki neslin gelecek nesillere olan bir borcudur. Nitekim bu durum Birleşmiş Milletler tarafından sürdürülebilir kalkınmaya yönelik olarak yapılan toplantı ve projelerde de görülebilmektedir. Gerek Binyıl Kalkınma Hedeflerinde gerek Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarında çevreye dair çok sayıda amaç bulunmaktadır. Yavaş Şehir (Cittaslow) üyelik kriterlerine de bakıldığı zaman bu amaçlar ile ortak olan noktaların olduğu görülmektedir. Bu ortak noktalar nedeniyle Türkiye’deki yavaş şehirler sürdürülebilir çevre örneği olarak görülmüştür. Bu çalışmada da Türkiye’nin ilk yavaş şehri olan Seferihisar ile 2020 yılı esas alınarak son yavaş şehri olan Gündül’ün projeleri çevre yönünden ele alınmıştır. İki ilçenin de projelerinin sürdürülebilirliğe yönelik olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye’deki diğer Yavaş Şehir (Cittaslow) üyesi ilçelerin projelerine bakıldığı zaman da çevreye yönelik projelere yer veren kentler ile beraber bu konuda projeleri olmayan ya da resmi web sitelerinde paylaşmayan kentlerin olduğu gözlemlenmiştir.

Türkiye’de yavaş şehir oluşumları daha çok turizm için bir sürdürülebilirlik ya da kentin tanınırlığını sağlamak olarak değerlendirilmektedir. Yavaş Şehirler ile ilgili olarak daha önceki çalışmalar incelendiğinde de benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Yavaş Şehir olgusunun Seferihisar halkının yaşam kalitesi üzerindeki etkilerinin incelendiği bir araştırmada yavaş şehir üyeliğinin sürdürülebilir turizm olarak görülmesinin yerel halkın yaşam kalitesi üzerinde etkileri irdelenmiştir.

Yavaş Şehir (Cittaslow) üyeliğinin ekonomik bakımdan katkısı yadsınamaz iken çevre açısından hem olumlu hem de olumsuz etkilere sahip olduğu gözlemlenmiştir. Olumlu etkiler çevrenin düzenlenmesi ve doğal yaşamın korunması olarak sayılırken olumsuz etkiler olarak nüfusun artışına neden olması sonucunda gürültü kirliliği ve aşırı yapılaşmanın yaşanmasına neden olması sayılmıştır (Coşar, 2014, s. 238). Başka bir araştırmada yavaş şehir üyeliğinin marka değeri olan bir etiket olarak kullanılarak kentlerin özgün değerlerinin piyasalaştırıldığı sonucuna varılmıştır (Ersavaş Kavanoz & Budak, 2020, s. 487). Kentlerin sürdürülebilir kalkınmasını sağlarken yavaş felsefesinin amaçlarının da unutulmaması gerekmektedir. Kentlerin kendilerine özgü yapılarını koruyarak çevreye duyarlı bir şekilde gelişmeleri son derece önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada varılan sonuç itibarıyla Yavaş Şehir (Cittaslow) üyesi kentlerin çevreye yönelik projelere daha fazla ağırlık vermeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- 2872 Sayılı Çevre Kanunu.
- Bozlağan, R. (2005). Sürdürülebilir gelişme düşüncesinin tarihsel arka planı, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 0(50), 1011-1028.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2020). Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Cittaslow International Charter, <https://www.cittaslow.org/content/charter>, (Erişim Tarihi: 26.05.2021).
- Cittaslow Türkiye*, <https://cittaslowturkiye.org/>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).
- Cittaslow Türkiye*, <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-gudul/>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).
- Cittaslow Türkiye*, <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-seferihisar/>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).

- Cittaslow Türkiye*, <https://cittaslowturkiye.org/uyelik-sureci-ve-kriterler/>, (Erişim Tarihi: 28.03.2021).
- Cittaslow*, <https://www.cittaslow.org/content/association>, (Erişim Tarihi: 24.05.2021). *Cittaslow*, <https://www.cittaslow.org/network/turkish-national-network>, (Erişim Tarihi: 29.05.2022).
- Cittaslow*, <https://www.cittaslow.org/content/philosophy>, (Erişim Tarihi: 24.05.2021).
- Coşar, Y. (2014). *Yavaş şehir olgusunun kentsel yaşam kalitesi üzerindeki algılanan etkisi*, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 226-240.
- Çeçen, M. (2018). *Sürdürülebilir Çevre Vizyonu Açısından Türkiye’nin Enerji Politikalarında Güneş Enerjisinin Geleceği*, Yüksek lisans tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Erbay, E.R. & Özden, M. (2018). Kentler sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeye nasıl yardımcı olabilirler?, *Social Sciences Research Journal*, 7(4), 255-268.
- Ersavaş Kavanoz S. & Budak, S. (2020). “Yavaş kent”in otantiklik/özgünlük bağlamında kent pazarlama stratejisi olarak okunması, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 38(3), 487-509.
- Görmez, K. (2020). *Çevre Sorunları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güdül (Ankara) Cittaslow Başvuru Dosyası, <http://www.sakinsehirgudul.net/home/sunum>, (Erişim Tarihi 21.03.2021).
- Güdül Belediyesi*, <https://gudul.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 05.06.2021).
- Günerhan, S.A., Erdem, Ü. ve Günerhan, H. (2010). *Çevre ve enerji açısından yavaş şehir hareketinin gelişimi*, *Tesisat Mühendisliği Dergisi*, 118(4), 32-37.
- Halişçelik, E. (2015). *Binyıl Kalkınma Hedefleri ve Yoksul Odaklı Büyüme: Yükselen Ekonomiler Üzerine Ampirik Bir Analiz*, Doktora tezi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.

- <http://www.ahlat.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- <http://www.egirdir.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- <http://www.gerze.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 23.08.2021).
- <http://www.persembel.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 23.08.2021).
- <http://www.uzundere.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- <http://www.yalvac.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- <https://akyaka.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- <https://goynuk.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 12.08.2021).
- <https://vize.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- <https://www.arapgir.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.05.2022).
- <https://www.foca.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.05.2022).
- <https://www.gokceada.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- <https://www.halfeti.bel.tr/tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- <https://www.iznik.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.05.2022).
- <https://www.kemaliye.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.05.2022).
- <https://www.koycegiz.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- <https://www.kureselamaclar.org/>, (Erişim Tarihi: 08.06.2021).
- <https://www.savsat.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 15.12.2021).
- <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html>, (Erişim Tarihi: 05.06.2021).
- <https://yenipazar.bel.tr/>, (Erişim Tarihi: 13.08.2021).
- Kaya, A. (2012). Mali Sürdürülebilirlik: Teori ve Türkiye Uygulaması, Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Kaypak, Ş. (2011). Küreselleşme sürecinde sürdürülebilir bir kalkınma için sürdürülebilir bir çevre, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2011 (1), 19-33.*
- Keleş, R. (2015). 100 Soruda Çevre, Çevre Sorunları ve Çevre Politikası. İzmir: Yakın Kitabevi.*

- Olçay, T. (2015). Sürdürülebilir Kalkınma ve Ölçümü Üzerine Bir İnceleme, Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.*
- Ozmehmet, E. (2008). Dünyada ve Türkiye sürdürülebilir kalkınma yaklaşımları, Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 3(12), 1853-1876.*
- Sakin Şehir Güdül, <http://www.sakinsehirgudul.net/gudul>, (Erişim Tarihi: 05.06.2021).*
- Sallan Gül, S. & Kahya Nizam, Ö. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (42), 181-198.*
- Seferihisar 2020 Yılı Faaliyet Raporu, <http://seferihisar.bel.tr/wp-content/uploads/2021/04/Seferihisar-Belediyesi-2020-Yili-Faaliyet-Raporu.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.06.2021).*
- Seferihisar Belediyesi, <http://seferihisar.bel.tr/projeler/>, (Erişim Tarihi: 05.06.2021).*
- Sırım, V. (2012). Çevreyle bütünleşmiş bir yerel yönetim örneği olarak “sakin şehir” hareketi ve Türkiye’nin potansiyeli, Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 1(4), 119-131.*
- Şahinöz, A. (2019). Sürdürülemeyen “sürdürülebilir kalkınma”, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 77-101.*
- Şen, H., Kaya, A. & Alpaslan, B. (2018). Sürdürülebilirlik üzerine tarihsel ve güncel bir perspektif, Ekonomik Yaklaşım, 29(107), 77-101.*
- Ünal, M. & Zavalısız, Y.S. (2016). Küreselleşme karşıtı bir hareket: Yavaş hareketi, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5(4), 889-912.*

